

דבר-תורה: רעיונות קצרים, משלים וסיפורים לפרשיות השבוע, מועדים ואירועים שונים
שלוקטו ונאספו לאוצרו של הרב שלמה הלוי שליט"א

כוחם של בנים בחנוכה

"בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול". לכאורה לא ברור מי היה כהן גדול - מתתיהו או יוחנן? אם נפסק כך: "בימי מתתיהו בן יוחנן, (שהיה) כהן גדול" הרי שמתתיהו הוא הכהן הגדול. אך אם נפסק זאת כך: "בימי מתתיהו בן (של) - יוחנן כהן גדול" הרי שיוחנן הוא הכהן גדול? אפשר לומר זאת כפי שהתורה אומרת: "שמן זית זך". אנחנו מבינים שה"זך" הולך על השמן שהוא זך. ואם כך, אז כהן גדול הולך על מתתיהו.

אבל האבן עזרא בפירושו מביא שהכוונה על הזית שהוא זך, שמן מזית שהוא זך (=הזיתים שבראשי האילנות שמקבלים הרבה שמש) לפי זה, יוחנן היה הכהן הגדול ומתתיהו היה הבן שלו.

שאלה: הרי ידוע שיוחנן הפך להיות צדוקי, שהתווכח עם החכמים האם מקטירים את הקטורת בחוץ ואח"כ נכנסים איתה לקודש הקדשים, או בקודש הקדשים מקטירים אותה ע"פ הפסוק "כי בענן אראה על הכפורת". חכמים סברו שצריכים להיראות עם הקטורת, ולכן צריך להכינה בחוץ על הגחלים ורק אח"כ להיכנס עימה לפני ולפנים. והוא סבר ההפך ונידו אותו. ואם באמת זהו אותו יוחנן הצדוקי, אם כך למה זכה שיאמרו אותו בחנוכה ועוד על הנס?

מסבירים זאת ע"פ משנה של חנווני ששם נרו מחוץ לפסז', ועבר גמל טעון פשתן ונשרף הפשתן. חכמים מחייבים את החנווני ור' יהודה פוטר אם הנר היה - נר חנוכה. כיון שנר חנוכה זו חובה, והיה לבעל הגמל להיזהר ולשמור את הגמל לכן חייב.

מסבירים את המשנה בדרך צחות: חנווני = (אותיות) יוחנן, ששם נר בחוץ = שהיה מקטיר את הקטורת בחוץ ונכנס לקודש הקדשים. חכמים מחייבים, כיון שלא כך התכוונה התורה. ור' יהודה פוטר בנר חנוכה - יהודה המכבי, שהיה נכדו ועשה הצלה גדולה בחנוכה, פטר את יוחנן מהגיהנום וזכה שכתבו את שמו. כיון שברא - בן מזכה אביו - את אביו. רואים כמה לבנים יש כוח להציל את האבא כשאומרים קדיש או בדבר טוב שהם עושים...

חנוכה שמח!

מצווה לפרסם בעבודה ובבית הכנסת